

Jurij Hudolin

Pastorak

Život na đavoljoj zemlji 1987–1990.

Preveo sa slovenačkog
Dmitar Belić

■ Laguna ■

Naslov originala

Jurij Hudolin

PASTOREK

Življenje na hudičevi zemlji 1987–1990.

Copyright © 2008, Jurij Hudolin

Translation copyright © za srpsko izdanje 2017, LAGUNA

This book was published with the support of Trubar Foundation at the Slovene Writers' Association, Ljubljana, Slovenia.

Objavljivanje ove knjige pomogla je fondacija Društva slovenačkih pisaca *Trubarjev sklad*, Ljubljana, Slovenija.

EDICIJA
PLAVOBELOCRVENO

Knjiga 4

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Pastorak

Prolog

Benjaminovi roditelji rastali su se dok je on bio dvanaestogodišnjak. Brzo su se sporazumeli na sudu i otišli da traže životnu sreću po neutabanim stazama, kao dva trkača koje je udarila sunčanica žarnog vinograda. Benjaminov otac Valter Zakrajšek, ekonomista i bonvivan, otišao je da u zagrljaju druge žene olakša savest načetu pijančenjem, a majka Ingrid ostala je sama sa sinom koji je bio nadomak puberteta. Drugim rečima, sama! Uskoro je na sindikalnoj zabavi radnika administracije upoznala Lorisa Čivitika, bogatog gostioničara i veleposednika, koji se naduvao kao žabac i pokazao mišiće na svom imanju u Panulama, primorskom istarskom seocetu na hrvatskoj obali, koje je leti živelo intenzivno, a zimi poput rupe u bezdanoj jami.

Sredinom osamdesetih godina dvadesetog veka Jugoslavija je još bila država, naizgled bezbedna, što je, osim žarke zaljubljenosti, mogao biti još jedan razlog da Ingrid

spakuje Benjamina, ispiše ga iz slovenačke škole, napusti službu i, posle nekoliko strastvenih poseta, preseli se kod gospodina Čivitika na hrvatsku obalu. Najviše je i jedino plakao Benjamin, kog ionako niko ništa nije pitao. Dete je dete i podređuje se volji roditelja. Čak i kad je ta volja obložena čistom egomanijom, životinjskim nagonom i prostim izbegavanjem ma kakve potrebe da se razume drugi čovek ili da se, s vremena na vreme, čuje i njegova priča. U to vreme on je bio krhki sin koji je poput svakog dvanaestogodišnjaka bio sklon idealizovanju i verovatno još premlad da iz zapanjujućeg kola životnih iskustava nauči da u ljudskim očima nazre đavola, ili ga makar nasluti, ne bi li bio u stanju da pomogne sebi pre no što bude i sam uzapćen porokom. Jeste, kad jednom vreme ogoli sliku gvozdene ruke đavola, nikad je više ništa ne može izbrisati.

Stoga moram da ispričam priču o Benjaminovom životu u Panulama.

1.

Naslonjen na gajbe piva koje su se šepurile pred vratima skladišta iza šanka, gledao je po svom restoranu, svojoj dedovini i, pošteno je priznati, po svojim žuljevima. Gledao je bahato i proročki, kao da je vlasnik čitavog sveta i svih sudbonosnih reči koje je ikad izgovorio zajebani Bog. Kada bi konobar Senad nameravao da nešto pita gazdu, većinom u vezi sa računima čiju je cenu Loris formirao u skladu sa stepenom opijenosti mušterija, plašio se da ga pogleda u oči. Loris nije ni trepnuo okom kad je prosik-tavši viknuo „zabiberi!“, i Senad je znao da se cena usluge popela za trećinu više od proždranog i popijenog. Kako se i kojim lažima izvući pred mušterijama ako se umešaju u neočekivani finansijski desert, bio je Senadov problem. Čovitiko bi se umešao jedino ako je trebalo nekoga izbaciti s glavom napred kroz njišuća vrata na parking. Plaćanje je bilo neizostavno, Loris je imao šaku kao lopatu za

picu, ogromnu pesnicu kojoj pamet nije smetala. Tukao je na svome i vikao na Senada: „Ne teraj me u gubitničku pušionicu!“, kad bi ga on upozorio da je dosta batina i da računom zapanjen gost još jedva daje znake života.

Sparne avgustovske noći hiljadu devetsto osamdeset sedme godine, kad se *ferragosto* već bližio kraju i pregrejan i prašnjav vazduh užarivao opasnu energiju niskih nagona, terasa restorana *Terens* Lorisa Čivitika u Panulama bila je prepuna Italijana. Rezultati večernjeg ribarskog krivolova videli su se na stolovima, kao i *acqua minerale*, *vino bianco*, pelinkovac i *amaro*. Čivitiko bi uvek zafkrnuo Italijane pošto su plaćali dvostruko samo da gozba teče propisno i bez problema. Nije morao da ih bije. Zato ih je na svoj način i voleo, pa je u avgustu uvek pevao *Amara terra mia** kad bi video kakav su svinjac Italijani ostavljali po stolovima, ispod njih i na celom imanju. Senad je bio nervozan i zadihan pošto je jedva uspevao da sam opslužuje dvanaest dugih stolova i pošto su Čivitikove oči sve vreme bile prikovane za tacnu u njegovim rukama.

„Dio porko, diži se, Senade, jesi li od eurokrema?“, pritiskao ga je i, usred avgustovskog odmora, uživao u italijanskim psovkicama. Kad se Čivitiko vratio gajbama iz kuhinje, gde je stavljao kolutiće limuna u bokale vrele vode koje je Senad usput odnosio da nakon škampijade Italijani operu ruke, za šankom ga je čekao zdepasti Italijan u lovačkoj odeći koji se očigledno dobro razumeo i u lovački turizam. Pijan nesvojstveno hedonistima s Apeninskog

* Najpoznatije reči te pesme glase *Addio, addio amore*. (Prim. prev.)

poluostrva, već izdaleka je gnevno mahao rukama prema Lorensu i cvrčao: „*Merda, merda, merda!*“

Desna ruka bila mu je prekrivena plikovima i crvenija od jastoga i sopstvene bircuske face. Nakon kraćeg razmišljanja, Čivitiko je zaurlao tako da se stresla cela terasa, a zapanjena lica se očas posla okrenula prema njemu: „Senade!“

Pošto je znao da će doći do frke, Senad je ulizivački, kao lasica, doskakutao do šanka. Čivitiko ga je uhvatio za rever i pored gajbi ga naglo gurnuo u skladište.

„Svinjo! Tako si ošurio debelog da je pobesneo! I još ti cele noći naručuje travaricu, koju mu dosad još nisi doneo!“

„Šefe, desi se, nisam želeo da vas blamiram, mada sam na travaricu stvarno zaboravio. Ali nisam hobotnica, samo dve ruke imam!“, Senad je čak malo povisio glas, što mu je bilo prvi put.

Lorisa je zapanjila kelnerova smelost. Čivitiko se nagnuo prema znatno nižem Senadu i svojim nosom se prislonio uz nos podređenog. Senadovo čelo očas se pretvorilo u uzgajalište ledenih kapi znoja.

„Izvini se debeljku ili ćemo ovako“, Loris ga je stisnuo za jaja i Senad je zacijukao poput psića koji sluti da mu je poslednji put da ide kod veterinara.

Senad je nalio pola prsta travarice i prišao debeloj svinji koja je kratkim prstima nalik na viršle popravljala briljantinom učvršćenu frizuru i kukajući vikala:

„*Cameriere, cameriere!*“, debeljko je klimao glavom i mahao rukama kao majmun.

„Jebi se, svinjo“, omaklo se Senadu kad je pred njim na tvrdo postavio travaricu, uspevajući da prelije malo preko ivice čaše.

Loris ga je polomio, jer ga je iz zaleta udario šakom poput lopate, tako da ga je bacio na sto s kog se svalio ispod drugog, koji su mušterije u tom trenutku napuštale.

„Ovde sam ja gazda! Ovo je moje! Ti mene da jebeš!“, vikao je Čivitiko ignorišući goste. Vukao je Senada za kosu u toalet iz kojeg se zatim čulo krckanje keramičkih pločica. Kao da je mašina ritma podešenog na osminku sekla keramiku.

Kad se Čivitiko vratio iz zahoda i počeo da papirnatim ubrusom čisti šake, nije delovao uznemireno ili na ma koji drugi način psihološki nesređeno. Sa stola je pokupio lire koje su Italijani u žurbi paranoično povadili iz džepova, zapevao *Amara terra mia* i za šankom sebi natočio čašu mineralne vode.

Loris Čivitiko pio je alkohol u retkim i za njega svečanim prilikama. Čak i tada bi se poslužio samo bokalom-dva malvazije iz vlastitog vinograda.

Dok se približavao jedinom još zauzetom stolu na terasi, uprkos svojoj dvometraškoj mišićavoj figuri, delovao je kao krotki medvedić. Ljubazno se osmehivao izvinjavajući se i objašnjavajući kako život nosi i teže konflikte koje treba strpljivo rešavati, dočim s primitivcima poput Senada ne ide drugačije nego na silu. Dodao je da mu je dao otkaz, da će od sada unajmljivati konobarice i da je skontao da je mali bosanski kurvin sin za dve godine, koliko ga je Loris hranio i držao u kamp-prikolici, dobro napunio džepove njegovim novcem. Ovo će ga svakako naučiti da je život kolo sreće koje se, kada si nezahvalan, može i vratiti.

Poljubio je Ingrid, koja je drhtala u svežoj zaljubljenosti, pomilovao Benjamina i rekao: „Dobro došli u Panule.“

2.

U Panulama je bilo pedesetak kuća starosedelaca i srodnika koji su se, po zakonima seoske logike, prezirali i opljuvavali ako bi dobili bar minut od suseljanina da ispljuju trećeg i obratno; ali ako bi došljak, makar i iz susednog sela, došao na ideju da ih tlači, bili su složni. U Panulama je živelo sedamdesetak Čivitika. Ako nisu bili Lorisova braća ili bratanci, jesu bar nećaci ili dalji stričevi i tetke. Selo se moglo zvati i Čivitikovo. Nijedan posed nije imao ispod dvadeset hektara, ograđenih u dlaku tačno, inače bi brat ubio brata budakom ako bi mu ovaj zakinuo i metar zemlje. Životni moto žitelja Panula glasio je: „Ovo je moje!“

U septembru su se Panuljani od turističkih radnika pretvarali u poljoprivrednike, stočare, ljude koji se bave različitim poslovima, mada Benjaminu nikada nije bilo jasno kakav je to biznis budući da od krava, konja i svinjčadi čovek obično ne dolazi do niza kuća u vlasništvu,

auto-parka i vikendice na deset metara od obale a na kilometar od sela. Čivitiko je u najberićetnijim turističkim sezonama novac donosio u sigurnosnom sanduku. Teško bi bilo zamisliti ikog ko bi za tri meseca leta prihodovao koliko on i njegovi u Panulama. Kasnije je saznao da su naslednici. Dvanaestogodišnjem Benjaminu to je na neki način prijalo, jer mu je, tada oduševljenom TV-limunadom *Dinastija*, sve to ličilo na Karingtonove, ali ne u izmišljenoj sapunici ili šund literaturi, nego u istinskom krajoliku, priči, Čivitikovoj životnoj zbirci. U Panulama nije bilo telefona, kao ni u susednom selu, prva pošta nalazila se u sedam kilometara udaljenoj Rakični, jedinom mestu u okolini gde bi čovek mogao da priušti sebi poziv bez posledica. U Rakični je bila i osnovna škola u koju su išla deca iz najbližih sela, a njen direktor raspolagao je telefonom koji će kasnije sramotiti Benjaminu i crveneti mu obraze.

Benjamin se u školu vozio autobusom koji je skupljao učenike po selima i zaseocima. Njime je upravljao Nandu, pripiti i otromboljeni profesionalni vozač, koji bi bar jednom nedeljno zakasnio koji sat, a jasno je zašto. Za praznike se uopšte nije pojavljivao, sem što je oko jedanaest pre podne autobusom trubio po Panulama, s cigaretom u ustima i flašom u džepu, uvek raskopčanog radničkog kombinezona. Sate kašnjenja nikada nije trebalo nadoknađivati; sve do kraja svojih dana, Nandu se za volanom žestoko kurčio. Nandu je otplovio u nebesa baš za volanom, u vreme kad je Benjamin završavao osnovnu školu – na ravnom je izgubio kontrolu nad vozilom i tresnuo u kamenu kuću, u kombinezonu i srčano. Tek kasnije su,

sa šmekom amnezije, glasine ustvrdile da, sudeći po anamnezi, šoferovu priču nije okončala srčanost nego infarkt.

Prvog školskog dana sedmog razreda u Rakičnu je došlo dete iz grada, iz druge republike, one koja je u Jugoslaviji, pa i u Panulama i okolnim selima, slovila za najnapredniju i najbogatiju, odskorašnji sin Lorisa Čivitika, svima znanog i poštovanog zbog love i nasledstva, Slovenac i, kao za inat, još i odličan učenik sa svedočanstvom pečatiranim u velikom gradu – Benjamin Zakrajšek. Lično je Loris pred vrata škole doveo lepo odevenog i isprepadanog Benjamina, koji je već baratao hrvatskosrpskim jezikom, prožetim istarskim iskvarenostima, ali to je bio i službeni jezik škole. Bio je to nekakav neraspoznatljivi jezički lonac kojem su ijekavština, ekavština, čakavština i italijanizmi dali demokratsku artikulaciju.

Više nije bilo ulica, semafora, dućana iza svakog ugla, starih prijatelja, treninga, fudbala, sviranja klavira, ni onog vremena kada je s Ingrid čekao Valtera da dođe na ručak. Sada je bio u predelu gde ispred seoske škole još pasu krave, koja je od prvog semafora na trideset kilometara; gde je najrelevantnije ono što se zbiva u seoskoj krčmi, jer ničeg drugog ionako nema, ne računajući životinje. Benjamina je pred petnaest novih školskih drugova uhvatila čudna dečja seta, pojačana adolescentskim rumenilom, kad je morao da se predstavi pred dečacima i devojkicama čiji su očevi sigurno znali da je Benjamin postao sin Lorisa Čivitika.

Jer u selu se sve zna, pošto je istina naklonjena gvozdenoj ruci i novcu.

3.

Dok je Nandu prebacivao šest đaka iz centra sela u Panulama, Benjamina je obično na stolu već čekao ručak, jer je Ingridi po novim pravilima pripao posao gazdarice. Čivitiko je obećao da će joj uplaćivati staž, ali se već nakon nekoliko meseci ispostavilo da je na to zaboravio. Inače se u Panulama patrijarhat neprestano pokazivao kao vid apsolutizma. Muškarci su zauzeli sektor finansija, bavili se biznisom i išli na posao, dok su žene imale kuhinju, životinje i njivu. I batine, ako bi šta pošlo po zlu. Na kući Lorisovog brata od strica, Dejana, koji je kao Loris Benjamina, za miraz dobio pa usvojio Benjaminovog školskog druga Dalena, roletne su bile spuštene sve vreme. Dalen je hramao i nikada nije igrao fudbal. Benjamin nijednom nije video njegovu majku. Dalena niko nije mogao da poseti, budući da je Dejan strogo zaključavao prvo dvorišna a zatim i sva ostala vrata. Dalen je viđan isključivo

na traktoru, kada je slagao drva ili kad bi krenuo da počisti oko svinja. Imao je zgrbljene nožne prste, spljoštene i međusobno spleljene sukrvicom, poput mariniranog ramsteka pre no što ga stavimo na žar. Po prstima je za svaku grešku i sporost u poslu dobijao drškom lopate ili male sekire. To se znalo, ali o tome nije smelo da se priča. To je valjda bio Dejanov specijalitet u njegovom gurmanskom endemizmu. Drugde i drugačije tukao ga je retko, samo u krajnjoj žurbi. O tome se jasno i glasno nije pričalo ni u školi, gde uostalom nije bilo ni psihologa, ni socijalne radnice. O tome se nije govorilo, što je značilo da to nije bila ni istina. Osim za Dalena. Benjamin se tome čudio, pa mu je Dalena često bilo žao, ali je već tada uobličio viziju u kojoj on, sigurno, dobija batine jer je krajnje bezobrazan; u kojoj neki ljudi na taj način vaspitavaju svoje potomke ili pridošlice koje hrane. Benjaminu je za ručkom svakodnevno govoreno koji zadaci ga čekaju u preostalom delu dana, do zalaska sunca. Koze na pašu, čišćenje oko svinja, seča drva, kopanje jaraka i nasipanje peska, jer je Loris sve vreme širio svoju letnju terasu ili štagod zidao, samo da se imanje naoko uveća. Uveče je Benjamin čekao posao u *Taverni* koju je Loris posedovao u centru sela, mada njegov sudski spor s bratom oko vlasništva nad tim ugostiteljskim objektom još nije bio rešen. Tamo su na kobasice i vino išli stanovnici okolnih sela koji su gledali jedan u drugog prasećim očima, kao propali demagozi. S jeseni i zime sedeli su kraj ognjišta i u svojoj lenjoj seti proklinjali svet i politiku koja im je upropaštavala život. Živahniji među njima igrali su briškulu i u svojoj zaostalosti pritom strastveno psovali. Ponekad bi došao Lorisov brat Mauro da se prepire

s bratom oko pitanja vlasništva. Gosti su na to bili svikliji nego na primorski vazduh i odmahivali rukom, najverovatnije stoga što između braće nikada nije došlo do istinske tuče. Benjamin je točio malvaziju, odnosio je u bokalima na stolove i s vremena na vreme slušao od Lorisa kako je nespretn i kako bi bilo najbolje da bude pravnik. Čivitiko inače nije imao nikakvu školu, za policiju i sve ostale bio je tehničar. Uvek se predstavljao kao tehničar i, tek zatim, privatnik, gostioničar i poslovan čovek. Ispostavilo se da Čivitikova nesvojstvena ljubaznost prema Benjaminu potiče otud što je Ingrid bila u osmom mesecu trudnoće i što su ona i Loris čekali sina. Iako je imao već dva propala braka, nije dobio potomke i žarko je želeo naslednika. Ukoliko nekom od Čivitikovih žena koju je dovukao u Panule nije bila po meri, spakovao bi je i uz pretnje oterao iz sela. Nije bilo odštete, korektnosti, lepih uspomena, nikada nije bilo *doviđenja* ili *srećno*, za to nije bilo mesta. Žena je morala da se pokori i rodi naslednika. Zemlja u Panulama već vekovima je pripadala Čivitikovima; stoga je trebalo imati ženu da ti rodi sina. Pokretač i smisao egzistencije nisu bili u detetu, nego u nasledniku zemlje.

O, ti prokleti, tvrdokorni rode!

Naravno da Benjamin nije razmišljao na takav način, jer prvih pola godine Čivitiko zaista nije zahtevao ništa od njega, kamoli da ga je tukao kao Dejan Dalena. On nije samo barabe i lopove poput Senada, mislio je Benjamin i čak bio ponosan na Lorisa. Adolescencija ga je pošteno dograbila i za razliku od gradskih prijatelja iz Slovenije bio je prepušten samom sebi i radu na polju. Osim u školi, gde nikad nije imao prave prijatelje, jedini kontakt s ljudima

imao je u *Taverni*, na poslu, gde je slušao pijane ili bar pripite seljake kako im se po glavi roje sanjarenja o nekakvom dostojnom seksualnom iskustvu. Bili su to snovi koji se u realnosti nikad ne otelotvore u dodir medene golotinje međunožja, budući da je stara kod kuće iscrpljena i nije ni za šta. Seljaci nisu tucali, čak retko i leti turistkinje, i Loris se više puta obrecnuo da nijedna ne bi pošla s takvim aljkavim prostacima.

Njihove reči bile su teške i oštre, pobožne želje, polazišni oblik fikcije, metafizika najnižeg ranga. Masturbacija i neprijateljstvo. Zbog svojih suprug, koje su pokorili, više su mrzeli žene nego svoje zbrkane i protraćene živote. U svom primitivizmu nisu bili svesni da pokreću neprijateljstvo i prepotenciju koju imaju u sebi, da svet oko njih ne planira da im učini išta loše, niti su znali šta bi s pokornošću svojih iscrpljenih i otupelih žena koje više nisu imale ni želje ni snage za otpor.

4.

Kada je Ingrid na zimu rodila Friderika, Loris je odlepio kao da je našao rešenje za okeanografsku misteriju koju proučava čitav svet. Na zabavi su se izuzev Maura okupila i sva Lorisova rođena braća, još četvorica Korleonevih iz Panula. Benjamin ih je posluživao bokalima, ali im je vino donosio u čabrovima, budući da su se njime polivali i razlivali ga po vlastitoj zemlji. Delovali su mu kao porodica čudaka, neobjašnjivo opsednutih moćnika.

Loris je dobio naslednika. Benjamin je prvi put osetio neku vrstu zavisti i povređenosti što je bez oca i što je dođoš, privezak, konobar kod snažne braće, sluga, lakej bez novčanika, devojka za sve, talog vremena i vučno kljuse, iako je silno želeo da bude deo njih i da mu jedini idol bude baš Loris Čivitiko. Nikog drugog nije ni bilo. Benjamin je mogao samo da teži tome da i sam bude toliko moćan i mišićav i da poseduje kaubojski pikap i po okolnim selima se odurno

pravi važan kao Čivitikovi. Da bude uzvišen i nedodirljiv, čovek koji sve i svakog može da vuče i potčinjava na način koji mu odgovara. Koliko god da su i odrasli i školski drugovi govorili da je on Čivitikov, da je i sam jedan od vlasnika i pokretača svih stvari u regiji, da je on taj naslednik koji će s vremenom početi da radi šta mu volja, Benjamin je osećao da nije tako. Da ga u stvari doživljavaju kao privezak objekta koji je Lorisu dao naslednika. Da njegove petice u Rakični i rad na imanju ne znače ništa. Da je poenta igre krv, da se priča o životu vrti oko nasleđa i da je to jedino što vredi. Druge treba iskorišćavati i, kad više od njih nema vajde, pustiti da se otkotrljaju u žbunje poput točkića otpalog s velike mašine pohlepe koji treba što pre zameniti. Već je samo po sebi svinjski da drugom otmeš iz ruke ma kakvu stvar, zato ga je možda s vremena na vreme suvislo ćušnuti u stranu ili prodati, ali svoje nasleđe nikad, takva nesreća uništava rod. Benjamin se ipak tešio da ga možda svejedno vole jer ga niko nije tukao, a s obzirom na to kako se Loris ponašao prema drugima, i kako bi brzo zaurloao i pripremio šaku, i na to šta se zbivalo Dalenu, to je bilo nešto neobično i preko svake mere ljubazno, pravi hram nežnosti. To je bio kuriozitet ili različitost koju bi lako proglasili svetom ili je koristili kao pozitivnu i sugestivnu motivaciju za duševno rastrojene ljude.

Najverovatnije ništa ne sluteći, mali Friderik je zagorčao Lorisov odnos prema Benjaminu; sada nije bio ni ljubazan, ni zao, samo služben. Naređivao je kao mašina.

Tri meseca kasnije, Friderika je trebalo krstiti. U Rakični je pored škole bila mala, zapuštena crkva s neakvim neodgonetljivim freskama, više obrisima proteklog vremena.

Loris je za kumu izabrao Ingridinu sestru Filomenu, koja je živela u Nemačkoj, a ona i njen muž su kod kuće držali štogod u slamarici, najverovatnije zbog svog sina ali, pre svega, zbog sebe.

Kada se delegacija iz Nemačke dovezla mercedesom u Panule, Filomena i njena i Ingridina majka su uskliknule:

„Pa gde si ti? Gde je ovo? Gde si našla ove krajeve, nema ih ni na mapi!“

To je bila istina.

„Dva puta smo se potpuno izgubili na blatnjavim cestama“, svejedno su malo preterivale pošto su, čim su ugledale vukojebinu, osetile prezir.

Filomena je usled težine svog budelara i pominjanja opsežnih bankovnih računa imala nešto više samopouzdanja i Čivitiko joj se sve vreme šlihtao. Svoju mlađu sestru častila je čitavim nizom prigovora, da je otišla bogu iza nogu, u neuporedivu zabit u koju još nije stupila noga normalnog čoveka, a nekmoli finog i uglađenog gospodina.

Ingridina teza po kojoj je ljubav važnija od svega izazvala je podsmešljive i ogorčene poglede mame i sestre, budući da su i nekoliko dužih veza i propao brak s bekrijom Valterom Zakrajšekom spadali u Ingridinu biografiju. Ispostavilo se da Čivitiko čezne, drhti i znoji se, te se šlihta samo zbog maraka, kako bi Filomena častila za kumstvo u novcu, njemu na ruke, pošto Friderik nije mogao da bude baš najzadovoljniji, a kamoli usrećen lančićem.

„Izvolite, izvolite, zar nije lepo ovde kod nas, pogledajte, sve ovo sam stvorio vlastitim žuljevima, to je to, to je moja kuća u koju ste uvek dobrodošle, ovde imam prasiće, koze, ovce, krave, pse i mačke, masline, paradajz i sve povrće,

vinograd, da, sâm svoje vince pravim, hoćete li da probate, tu je, sad će, očas ću vam natočiti, samo dajte, dobro došli, znajte da vas volim koliko moju Ingrid i ovu moju zlatnu dečicu, sve ovo je za njih, za njih radim, to je ulaganje u budućnost, to je pobjeda besmrtnosti, zar se ne bismo mogli dogovoriti, sarađivaćemo, biste li ulagati u moje, ja sam otvoren, znajte, govorim kako jeste, neka vam to ne smeta, ja sam poštenjak, sve sam sâm svojim rukama, vrata su i vama otvorena, ovo će tek da bude turistički raj, videćete, samo uložite novac, ne treba ga držati u banci, sada ste kumovi, dajte sestrićima, sarađivaćemo, biće to lepo, samo dajte...“, Loris Čivitiko je nizao reči kao navijen, drhteći kao pod predsmrtno visokom temperaturom, samo tu i tamo bi malo zapeo zbog sline koja mu se skupljala u ustima.

Filomeni je Čivitiko išao na nerve a rekla mu je i koliko, i to žustro, u lice. Da su u poslovnom svetu svi tako slatki prasići u stvari prevaranti. Da ukoliko si iskren, nema potrebe da budeš i sladak. Nije htela ni da prespava u Panulama. Kao ni Ingridina mati. Kumstvo se već usred popodneva i još pre deserta, kada je Benjamin trebalo da ga iznese na sto, pretvorilo u performans Loris Čivitika. Bio je zaista na svome, gde je mogao da zahteva i tuđ novac, keš na ruke ili će uslediti pizdarija. I kad su svi u međusobnom konfliktu zbog neuspešnog Čivitikovog grebanja za marke otišli, performans je mogao da počne. Loris Čivitiko je pomahnitao i zagrmeo kao oluja. Naravno da mu nije bilo lako da podnese poraz u vezi sa markama, na vlastitoj zemlji, a naročito to što im je lizao dupe. Da nekome liže dupe besplatno! I to nekakvim gastarbajterskim kurčevima naduvanim zbog jednog jebenog lančića.

Neće on da kleči i zauzvrat dobije parče ofarbanog pleha! Osećao je da gubi na težini i kako je ponižen. Nije on bio u stanju da preboli ma kakav poraz i trebalo je da se odmah osveti, prvom ko mu je nadohvat ruke.

„Ingrid!“, povikao je i pogledao je belo. Četiri čaše malvazije bile su mu dovoljne da sve vreme gleda belo. „Slušaj me dobro, ti: da ti jebem mater slovenačku, zar nisi rekla da će ta švapska pizdurina da donese marke? I šta ćemo sad? Pa majke ti ga nabijem i svemu što Bog vidi u Panulama!“

Zatim je umukao. Koraćao je kao ranjena zver gore-dole. Gore-dole. Gore-dole. Gore-dole. Gore-dole. Između gore i dole nekoliko puta je masno pljunuo i prosiktao nešto o cicijama i slovenačkim gastarbajterima.

„Ingrid!“, ponovo je povikao, tako da je Benjaminu, koji se sakrio iza peći u kuhinji, nekoliko kapljica urina pobeglo u gaćice.

„Bamf, puf“, padalo je po Ingrid, koja se stropoštala na sto na travi pred kućom.

„Pokazaću ja tebi prazna obećanja. Ko su ti švapski govnnari da samo tako, meni ništa, tebi ništa, bez ičega dođu u Panule? Ovde sam ja vlasnik!“, zagrmeo je, uzeo torbu s malim Friderikom koji je, ništa ne sluteći, sisao utešnu cuclu i zatvorio se u spavaću sobu.

Kad je Ingrid obrisala krv, odskakutala je za njim. Benjamin se u svojoj sobi ispod jastuka utapao u suzama straha. Tada još nije znao da udaranje majke pred rođenim očima boli više nego da je batine dobio sam; kako bi znao kad su batine na Friderikovom krštenju prve koje je video u Panulama i, uopšte, prve majčine batine koje je Benjamin ikada video?

5.

Sutradan ujutro, kad se Benjamin probudio, u kuhinji je nabasao na majku podbulih očiju i Čivitika koji je izmicao pogled kao da mu je bilo *de profundis* neprijatno pred priveskom. Prvi put uživo je video ženu sa modricom ispod oka. Čak i kada bi to uporedio sa Valterovim razbijenim nosom, a jedanput je video kako dobija batine zbog predugog jezika i olajavanja po birtiji, bilo je grozno. Čivitiko je gledao u suprotnom smeru kad ga je poslao u *Tavernu*, a Ingrid je bila dobre volje kao da je u koži osobe koju niko nikad nije udario. Kao da nije bilo skandala, prvih batina, vike i zamerki koje su se zauvek utisnule u Čivitikovo pamćenje. Loris nikada nije opraštao, to bi za njega bio slabički put koji vodi u niz felacija poraza.

Tada je Benjamin već sâm otvarao *Tavernu*, ovladao svim i svačim, čak i onom trećinom računa koju je Čivitiko dopisivao u skladu sa stepenom opijenosti gostiju. Pre no što bi se predveče dovuklo nekoliko već kod kuće podnapitih

seljaka i vikendaša, koji su i zimi posećivali svoja imanja, ili bogatih purgera sa velikim vilama na moru, Benjamin bi zapalio ognjište, izglancao čaše, izribao pločice u WC-u i skorela govna u školjci, i oprao aparat za kafu. Loris ga ni za šta nije plaćao, nije mu davao ni džeparac, ali ako bi nešto iz neznanja pogrešno uradio, pretio mu je da mu neće kupiti patike koje će ovome biti potrebne. Džeparac je dobijao od Valtera ili mu ga je iz Lorisovog novčanika, dok nije počeo da zaključava sef, izdvajala Ingrid. Tako je s vremenom uštedeo za bicikl BMX koji je toliko želeo. I bogati purger dovezao mu ga je iz velikog grada, još većeg od Benjaminovog rodnog. Najbrže bi mu ga dovezao Valter da mu je data sinovljeva ušteđevina, ali Loris nije hteo za njega ni da čuje, a kamoli da se ovaj ukaže u Panulama.

„Šta se praviš važan“, govorio mu je Loris kad se Benjamin, stvarno se malo proseravajući, vozio BMX-om po selu. „Radi nešto, nimalo nisi nalik na Slovence“, podbrckivao ga je Čivitiko.

Budući da mu za bicikl zbog posla gotovo uopšte nije ostalo vremena, odlučio je da ga proda; kupca nije trebalo dugo da traži, za jedan krug dolazili su da ga mole i magarci iz susednog sela. I stvarno ga je hitro prodao, čak nešto malo i zaradio, novac je spremio u čarapu u fioci. Kada je za tri dana otvorio fioku da pogleda da li je novac još tamo, da kao neka paranoična tvrdica proveri da nije ispario ili da ga nisu izgrizli miševi, više ga nije bilo. Ingrid nije znala ništa o tome, a Loris je bio negde u Italiji. Te noći Benjamin je jedva zaspao.

U pet ujutro su vrata sobe zajedno sa šarkama pala naspram Benjaminove glave.

„Pička ti materina, ti da prodaješ moje stvari! Lopove! Vрати mi novac!“, besneo je Loris i nogom ga, dok je ležao, udario u vrat.

Benjamin je skočio i prošao mu kroz noge, izašao na hodnik i, stepenicama, iz kuće. Bosonog i samo u gaćama trčao je po imanju i, preko ograde, dalje, u susedovu šumu. Trčao je i padao po grmlju, spoticao se o granje, dok se nije domogao mora. Tamo se zavukao u zapuštenu kamp-prikolicu. Zatim je počeo da razmišlja šta je pogrešno učinio da Loris tako pobesni; novac nije krao ni iz blagajne niti iz fioke, eventualno bi s vremena na vreme napojnicu stavio u džep, iako mu je Loris zapretio da ni to ne sme. Na kraju krajeva, novac od bicikla bio je njegov, pošto nije došao iz Lorisove blagajne. Bilo mu je hladno, udari talasa i zavijanje bure u mraku su ga plašili i on je cvokotao izvinjavajući se sebi u brk, kao da su mu srce i mozak odistinski zapečaćeni kakvim niskim i sramnim dejstvom koje nikada neće moći da opravda pred svetom. Čekao je da začuje Lorisovo vikanje, koje je bilo strahovito i Benjaminu je brinulo više od očuhove šake. Pretražio je prikolicu i našao trulo šatorsko krilo. Zavio se u njega i savijen u klupko osluškivao da Loris nije možda već ispred prikolice, kikoćući se zbog lakog plena i glasnog lupanja Benjaminovog srca. Ali to je bila iluzija paranoje i osim bure i udara talasa nije se čulo ništa, samo je Benjamin mislio da stiska svoje srce u znojnim dlanovima i sve vreme se pita: zašto?

Tada još nije poznavao Lorisova tvrdokorna i istrajna načela da žrtvu treba čekati a onda, kada se ona tome najmanje nada, vratiti joj za sve.

6.

Sutradan se Čivitiko svojim pikapom, u koji je tovario i njime razvezio životinje, gajbe, drva, mrtvo meso, ljude, smeće i pomije, odvezao prema Tesliću u Bosni. Tamo je imao vezu i ličnu malu berzu sezonskih radnika koje je udomljavao u raspadajućoj prikolici za odmor na ivici imanja i uvodio ih u svoje procesiranje biznisa. Sezonci su radili sve, od jutra do sutra. Poljoprivreda, turizam, servis, pastirstvo, ribolov, malanje, kuvanje pomija za životinje, branje maslina... – nije bilo posla koji Loris ne bi izmislio za drugog čoveka, iako je, što treba priznati, sam znao sve, te je isto to bilo najmanje što je zahtevao i od drugih ako su želeli nadnicu. Od ljudskog roda je iziskivao da unapred bude o svemu naučen i da vlada poslom poput najiskusnijih. Stoga bi većinu njih hitno poterao kući sa sitnišem ili s još većom rupom u džepu nego kad su trbuhom za kruhom i slinavih usta došli u Panule.

Loris gotovo da više nije ni razmišljao o Benjaminu i njegovoj drskosti da rasprodaje stvari ne bi li se Slovenčić oprobao u biznisu na njegovoj zemlji. Pritegnuće ga bude li srao, ispred štale će ga uroniti u vrući gnoj koji se pušio, da kao kokoška poleti u zagrljaj ozbiljnog posla. Benjamin više nije čuo nijedan ljubazan pridev, samo rad i rad ako želi da jede. Njegove petice u Rakični i ushićenost seoskih učiteljica znanjem koje je doneo iz slovenačke škole bile su od slabe vajde za njegov posao; nisu donosile nikakve koristi, a kamoli profita. Bilo je uglavnom obratno; klincu dižu perje, misli da će samo savladati posao, da, to misli, a možda čak i da će biti nasljednik. Treba mu pokazati da se pedigree došljackog kopilana nikad ne premetne u šta drugo do u soj običnog seljaka, u najboljem slučaju dobrog seljaka, lakeja, koga gospodar s vremena na vreme potapše po ramenu i obraća mu se lepo, a ne samo uz pomoć gnusnih psovki i udaraca. Zatim je zaboravio na pastorka, lako će ga ukrotiti, kud bi taj otišao ako ga otera iz Panula gde je s lakovernom mamom bez žute banke doskakutao u njegov zagrljaj, ali i na njegovu zemlju, gde će on po zamislima sopstvenog stvaralaštva vitlati toljagom?

Sada je nasljednik rođen, mali Friderik je tu, i Ingrid će uskoro morati da pljune u šake. Jeste ona rodila, ali to nije dovoljno, rad zove i bilo bi najbolje kad bi je ugurao u kuhinju, zimi u *Tavernu* a leti u *Terensa*. Već će se tetka snaći, video ju je da se usere kada on zalupa šakom, da ništa ne protivreči ili uvodi svoje, samo ćutke dokorača u spavaću sobu i poda mu se bar žmureći, a njega baš briga i ako žmuri, samo da nastavi. Po volji mu je bio taj aspekt veze i pokretač odnosa, zbog tužakanja i kreketanja već

je oterao nekoliko tetaka iz Panula, bude li srala i nju će, bude li trebalo slomiće joj pičku. Naslednik je tu.

Bio je zadovoljan, polako je razmišljao i vozio znajući da je vlasnik, da mu niko ne može ništa i da će izabrati najbolje radnike. Dva muškarca i jednu ženu, neku dobru ribu. Možda će pokoji put, ako ga bude zasvrbelo, negde i da je prisloni, da, izabraće takvu s kojom će moći da se s vremena na vreme osveži na brzaka i onda je odgurne kao džukelu, tek da joj pokaže ko je tu vlastan. Ionako su mu sve sezonske radnice uvek davale, čak i majke s decom, zatvorenih očiju su davale grčeci se i kumeći ga da već svrši jednom zasvagda jer im je pred očima plesalo onih nekoliko stotina maraka. Tu sezonsku gamad isplaćivao je smešnim sitnijem kakav bi inače usput upisao malo većoj skupini pijanih gostiju. Sad ga već dugo nije umočio nigde drugo nego u Ingrid, treba polako da ponovo počne kako ne bi zaboravio na razlike mesišta, bitno je moći razlučiti jedan polni organ od drugog. Uvek bi ga umakao pobedonosno, osećajući se kao kad gleda svoje katastarske knjige, mada možda malo slabije, tek toliko da po ucrtanom nasledstvu ne bi nikada pljunuo, a po čoveku bi, čovek može da ga zajebe, dok dedovina ostaje i čini ga neuporedivo boljim od drugih ljudi. Naslednik se rodio, istorija je sačinjena, novi Čivitiko je tu.

Radnike će pritisnuti još jače nego do tada. Neće oni njemu gledati naokolo kao nekakvi drogirani snobovi na odmoru, niko mu neće skakati u more, središte trbušnih živaca mora sve vreme da im drhti i treperi kao kod čoveka-mašine koji se plaši da prestane da radi čak i kad gospodar nije prisutan. Ko još danas zapošljava druge

tako da im obezbedi krov nad glavom, hranu i, s vremena na vreme, kakav novac za desert: ko je danas takav? Ko, osim njega? Ko bi mogao da izlaje masnu i višeslojnu laž da stvari stoje drugačije? Sitnica je to što radeći od jutra do sutra, čak i po najvećoj žegi i na suncu najizloženijim mestima, najintenzivnije betonirajući u jedan, dva, tri posle podne, dok se bosanska neosunčana telešća žare, katkad padnu u nesvest kao upucani srndaći; nek se čeliče, zašto on nikada nije pao? Na kraju krajeva, to ga ne tangira, zbog čega bi se on bavio takvim sitnicama, na kraju krajeva, on je vlasnik, *boss*, šef, šerif, naslednik, on je šta god hoćeš. Loris Čivitiko.

Posao će se širiti, to je jedan kroz jedan, i trenutno od sržnog značaja. Sada mora široko da otvori oči i uši i da vreba. Nikakvog popuštanja više nema, kao ni ikakvih oprastanja, nikakvog darovanog novca nikome; ništa, ničega. Svi će raditi na njegov zvižduk, dosta je bilo; ako mu tako dođe, neće nikome ništa ni platiti, pa nek se buni ko ima jaja.

Kad se dovezao u Teslić čekalo ga je više od trideset potencijalnih sezonskih radnika. Podigao je sunčane naočare na sredinu glave, naglo se okrenuo na petama uglancanih okovanih cipela i pljunuo pred njih, pizda im materina lenja i besposlena. Poželeo je da se potuku oko njegove nadnice.

Naslednik je tu.